

ESEU

Despre grozava întîlnire

Întîlniri cu Mircea Eliade
Editura Humanitas, 2007

25,99 lei

*volum coordonat
de Mibaela Gligor
și Mac Linscott Rickets,
cuvînt înainte
de Mibaela Gligor,
prefață
de Mac Linscott Rickets,
postfață
de Sorin Alexandrescu*

Cei neinteresați direct de opera lui Mircea Eliade pot avea parte de un privilegiu nemaipomenit în lectura culegerii de mărturii ale unor foști discipoli despre maestru, alcătuită de Mibaela Gligor și Mac Linscott Rickets și republicată recent la Humanitas (prima ediție, mai amplă, a *Întîlnirilor*... a apărut în 2005 la Cluj, la Editura Casa Cărții de Știință). Tocmai pentru că nu sînt interesați efectiv de soluția dilemelor (privind judecarea angajării interbelice a lui Eliade, supradimensionarea sa idolatră în contexte românești sau judecarea lui americană prin angajamente academice date de retorica politică cea mai recentă), acești spectatori marginali pot sesiza direct reacțiile universale și diverse pe care academici, literați sau filozofi, hermeneuți sau istorici le au în evocarea uriașului întîlnit în contextele cotidianului universitar sau literar.

Diversitatea acestor reacții este instructivă și face, cred, unul din meritele cărții alcătuite de cei doi editori, alături de contribuția certă la bibliografia eliadescă, prin clarificarea unor detalii a căror dulceață se adresează strict profesioniștilor domeniului. Sorin Alexandrescu, pe bună dreptate, împarte în două clase contributorii volumului, după cum l-au cunoscut sau nu pe Eliade. Prima grupă ar fi marcată de o „americanitate“ a raporturilor, o nostalgie a relațiilor comune și un anumit spirit critic, pe cînd a doua ar fi marcată de construirea unui maestru simbolic și venerat într-un angajament absolut. Aș îndrăzni să continui și să aprofundez această tipologie, remarcînd faptul că ea ar putea fi organizată în jurul descrierii nivelurilor experienței pe care fiecare „mărturisitor“ al întîlnirii o are, uneori minoră, alteori de-

dreptul stupefiantă. Astfel, ar fi deodată mai multe asemenea grupe de mărturii în această carte al cărei merit (și a cărei noutate) este de a le fi reunit și de a le fi supus atenției într-o formă sincronă.

Una ar fi reprezentată de cei care l-au cunoscut pe Eliade ca profesor ce propune – într-o clipă de trecere și cumpănă a culturii americane între ultimele nostalgii după marile povești legitimate și valul asumării infinitezimalelor specializări – o sinteză care dădea universalitate omului religios și legitima istoria metafizicii în direcția unei ontofanii a sacralului. Reacția este de fiecare dată (D. Allen, N. Girardot) un discurs prudent în fața universalității, de extragere a admirației față de Profesor în numele diferențelor față de el, întrucît tocmai discursul lui ar fi fost cel care i-a ajutat pe evocatori să își priceapă rezervele și identitatea. A doua grupă îi privește pe cei care discută, americani și români deopotrivă, ideile lui Eliade din perspectiva opțiunilor sale politice interbelice (G. Alles etc.). Aici conștiința identității evocatorului devine un adăpost sigur în calea numinosului pe care întîlnirea cu alteritatea savantă îl produce. A treia grupă i-ar privi pe cei care, fie fiindcă nu l-au cunoscut, fie pentru că admirația puternică s-a preschimbă în idolatrie, revin asupra lor înșile cu grija propriei identități, fie în lumina gloriei literare, fie cu o simplă și umană precaritate ontologică. Toate cele trei grupe au în comun o remarcabilă grijă de definire a propriei identități. Poate doar a patra grupă, marcată de o serenitate admirabilă, mărturisește curajul calm al apropierei de savant cu conștiința indiferenței față de pierderea sinelui, condiție sigură, în fond, a re-cîștigării lui (Norman Manea, Mihai Șora). De pildă, evocarea lui J.H. Long se încheie senin și simplu: „A fost șansa mea să-l cunosc și să profit atît de mult de un asemenea cercetător creativ, de un om înțelept și cald“. Fraza, într-un context al diverselor spaime ale pierderii sinelui în fața Uriașului, comunică adevărata întîlnire, care nu mai are context, ci e doar bucuria grozavă a descoperirii alterității.

Alexander Baumgarten